

Uchwała Nr VII/41/2019
Rady Miasta Rypin
z dnia 25 marca 2019 roku

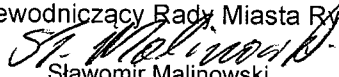
w sprawie: przyjęcia Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Miasta Rypin na lata 2019 -2021

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym /t. j. Dz. U z 2018r. poz. 994 z późn. zm¹./ oraz art. 176 pkt. 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej /t. j. Dz. U. z 2018r. poz. 998 z późn. zm.²/ uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjąć do realizacji Program Wspierania Rodziny dla Gminy Miasta Rypin na lata 2019-2021 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Rypin.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta Rypin

Sławomir Malinowski

¹ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 2018r. poz.100, poz.1349, poz.1432, poz.2500.

² Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2018r. poz. 1076, poz. 1544, poz. 2245.

Uzasadnienie:

Ustawą z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej /t. j. Dz. U. z 2018r. poz. 998 z późn. zm./ ustawodawca nałożył na Gminy obowiązki w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej nad dziećmi pozbawionymi prawidłowo funkcjonującej władzy rodzicielskiej.

System ma za zadanie wzmocnić wsparcie dla dysfunkcyjnej rodziny dziecka i w konsekwencji w przyszłości ograniczyć liczbę dzieci objętych pieczą zastępczą.

Zapis art. 176 pkt 1 wymienionej ustawy stanowi, że do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

W związku z powyższym podjęcie uchwały jest w pełni uzasadnione.

Przewodniczący
Rady Miasta Rypin
St. Malinowski
mgr Sławomir Malinowski

Załącznik do Uchwały Nr VII/41/2019

Rady Miasta Rypin

z dnia 25 marca 2019 roku

**PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
DLA GMINY MIASTA RYPIN
NA LATA 2019 – 2021**

Rypin 2019

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	3
Regulacje prawne	5
Diagnoza środowiska	6
Problemy społeczne występujące w Gminie Miasta Rypin	15
Cele Programu	19
Zadania w zakresie wspierania rodziny	20
Odbiorcy, oczekiwane rezultaty, realizacja i finansowanie	22
Monitorowanie	24
Podsumowanie	25

WSTĘP

Główną komórką budującą każde społeczeństwo jest rodzina. To właśnie ona ma zasadniczy wpływ na kształtowanie tożsamości i postaw człowieka oraz na jego funkcjonowanie w rolach społecznych. Oddziałując na osobowość dziecka, przekazuje mu swój system wartości i tradycje oraz ukierunkowuje jego postępowanie na całe życie. Prawidłowe relacje w rodzinie chronią przed powstawaniem problemów społecznych, zwłaszcza przed uzależnieniami, przemocą i niedostosowaniem społecznym. Dlatego też, jeżeli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się różnego rodzaju trudności i dysfunkcje, wymagają one podjęcia zintegrowanych, złożonych działań w oparciu o pomoc specjalistów oraz instytucji wspierających rodziny. Wszystko po to, aby poprawić funkcjonowanie całej rodziny oraz zapewnić dziecku warunki do prawidłowego rozwoju.

Dominujący model rodziny, znany jeszcze sprzed kilkunastu lat, oparty na trwałym małżeństwie z silną pozycją mężczyzny, męża i ojca, ustępuje miejsca innym formom życia rodzinnego, opartym na małżeństwach o partnerskim statusie, małżeństwach rekonstruowanych, związkach partnerskich czy niepełnych, z samotnym rodzicem jako głową rodziny. Zmieniają się również oczekiwania wobec rodziny, szczególnie wobec rodziców, związane z presją demograficzną.

Współczesna rodzina jest obciążona wieloma dylematami: balansowaniem między pracą a domem, co ma swoje przełożenie na czas dla rodziny i jakość relacji wewnątrzrodzinnych, formalizowaniem relacji między partnerami i zawarciem związku małżeńskiego, kosztem rezygnacji z indywidualizmu, czy życiem w związku nieformalnym. Dylematy związane z rodziną stają się nie tylko przedmiotem szczególnego zainteresowania polityki społecznej, ale też dużym wyzwaniem dla niej. Zwłaszcza kwestie związane ze wspieraniem funkcji opiekuńczej, wychowawczej i edukacyjnej rodziny. Tylko „zdrowa” rodzina jest warunkiem wykreowania młodego pokolenia, które będzie miało poczucie własnej wartości, aspiracji, empatii jak również będzie bazą do budowania kolejnej prawidłowo funkcjonującej najmniejszej komórki społecznej.

Rozpad rodziny, niewydolność wychowawcza, zanikanie poczucia bezpieczeństwa, narastanie konfliktów powodują wzrost zjawisk negatywnych, które wymagają ingerencji z zewnątrz, angażując siły i środki społeczne.

Długoletnie przebywanie rodziny w sytuacji kryzysowej może spowodować całkowite zerwanie więzi rodzinnych i umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej. Mając na względzie fakt, że rodzina biologiczna jest najbardziej sprzyjającą w prawidłowym rozwoju dziecka należy

zadbać o to, aby ono jak najdłużej w niej pozostało. Dlatego należy wspierać rodzinę, aby prawidłowo wykonywała swoje funkcje. Wszelkie działania powinny być prowadzone za zgodą rodziny i jej aktywnym zaangażowaniem, uwzględniając zasadę pomocniczości. Chodzi tutaj o obustronny wysiłek zarówno członków rodziny jak i pracowników instytucji pomocy społecznej (pracownik socjalny, asystent rodziny) zmierzający do przywrócenia naturalnych więzów i normalizacji życia rodzinnego. W swoich działaniach pracownicy socjalni, asystenci rodziny mają za zadanie wspieranie i wspomaganie, a nie zastępowanie rodziców w wypełnianiu ich funkcji opiekuńczo - wychowawczych.

Jednym z nowatorskich rozwiązań w systemie pomocy społecznej jest możliwość zatrudnienia asystenta rodziny do pracy na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej. Rola asystenta rodziny polega na całościowym wspieraniu rodziny wychowującej dzieci zagrożone wykluczeniem społecznym, poprzez zmianę stosunku osób w rodzinie do własnej sprawności, podniesienie ich samooceny, wzbudzenie wiary we własne siły, a także pomoc w wykonywaniu najprostszych czynności, składający się na proces prowadzenia gospodarstwa domowego.

Działania asystenta rodziny mają wspomagać rozwój kompetencji wszystkich członków rodziny tj. rodziców, dzieci, czemu służy indywidualne podejście do rodziny i jej problemów. W tym miejscu należy jednoznacznie powiedzieć, że asystent rodziny nie przejmuje działań za rodzinę, jedynie wspiera ją w wykonywaniu określonych obowiązków, jak i również w podjętych działaniach, pokazuje jakie efekty przyniesie ich praca oraz ukierunkowuje te działania w taki sposób, aby przyniosły one zamierzone efekty.

Pozostawienie rodzin bez fachowego wsparcia i różnorodnej pomocy specjalistycznej spowoduje wzrost zjawiska dalszej degradacji rodzin i skutkować będzie różnorodnymi konsekwencjami, którymi najbardziej zagrożone będą dzieci. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem.

Aby móc kompleksowo wspierać rodziny należy stworzyć Gminny Program Wspierania Rodziny Gminy Miasta Rypin na lata 2019 - 2021, którego realizacja należy do zadań własnych gminy. Program jest spójny z projektem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Miasta Rypin na lata 2019 - 2023.

REGULACJE PRAWNE

Podstawowym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2019 - 2021 jest utworzenie spójnego systemu wsparcia dzieci i rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w celu przywrócenia im zdolności do wypełniania tych funkcji, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. Realizowane w ramach programu zadania koncentrować będą się nie tylko na dziecku, ale na całej rodzinie, również w sytuacjach, gdy dziecko umieszczone zostanie poza rodziną biologiczną, w celu odzyskania przez nią funkcji opiekuńczych.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej szczegółowo określa zasady i formy pomocy rodzinom przeżywającym trudności, w tym m.in. nakłada na gminy obowiązek opracowania trzyletnich programów wspierających rodziny. Obowiązek ten powinien być realizowany przy wzajemnej współpracy i współdziałaniu odpowiednich instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, a także innych organizacji, środowisk i osób realizujących zadania związane pośrednio lub bezpośrednio z pomaganiem rodzinie.

Podstawą działań ujętych w programie są w szczególności regulacje obowiązujących ustaw:

- *ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r., poz. 998 z późn. zm.),*
- *ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2018 r., poz. 1508 z późn. zm.),*
- *ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1390, z późn. zm.),*
- *ustawa z dnia 26 października 1992 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2018 r., poz. 2137 z późn. zm.),*
- *ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2018 r., poz. 1030 z późn. zm.),*
- *ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2016 r., poz. 1860),*
- *Projekt Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Miasta Rypin na lata 2019 - 2023.*

DIAGNOZA ŚRODOWISKA

Podstawą do określenia sytuacji rodzin na terenie Gminy Miasta Rypin oraz zaplanowania działań w ramach niniejszego Programu jest charakterystyka społeczno - demograficzna zawarta w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Miasta Rypin na lata 2019 - 2023 oraz analiza bieżących danych o osobach i rodzinach objętych wsparciem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rypinie.

W 2018 roku system pomocy społecznej w Gminie Miasta Rypin objął wsparciem 974 rodziny, w których przebywało łącznie 1916 osób. W rodzinach tych wychowuje się 621 dzieci do 18 roku życia.

Tabela 1. Liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną w latach 2017 - 2018

Lp.	Rok	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej	Liczba mieszkańców	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej
1.	2017	1 157	2 191	16 708	13,11 %
2.	2018	974	1 916	16 467	11,64 %

Tabela 2. Struktura rodzin z dziećmi objętych pomocą MOPS w Rypinie w 2018 r.

rodziny	liczba rodzin
z dziećmi do 18 r. ż.	727
rodzina pełna	591
rodzina niepełna	136

Tabela 3. Rodziny objęte pomocą MOPS w Rypinie z podziałem na liczbę dzieci w rodzinie w 2018 r.

Liczba dzieci w rodzinie				
	1 dziecko	2 dzieci	3 dzieci	4 dzieci i więcej
Liczba rodzin	184	154	58	40

Najczęstszymi powodami korzystania ze świadczeń pomocy społecznej w Gminie Miasta Rypin w ostatnich latach były ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność i długotrwała ciężka choroba, a także bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i alkoholizm. Problemem najwyższej rangi jest ubóstwo. Nie maleje liczba rodzin, które z powodu braków środków finansowych na zaspokojenie najpilniejszych potrzeb zwracają się o pomoc. Rozszerzanie się sfery ubóstwa stało się problemem w skali masowej, obejmując niespodziewanie liczne kategorie ludności. Drugim dominującym problemem jest bezrobocie. W dużej mierze to właśnie bezrobocie jest przyczyną narastającego ubożenia rodzin oraz szerzenia się patologii. Wzrasta stagnacja, zniechęcenie, rodzą się złe nawyki. Wzrasta liczba osób niepełnosprawnych, które nie mają uprawnień do świadczeń z ubezpieczenia społecznego, a ich stan zdrowia nie pozwala im na podjęcie jakiegokolwiek pracy. Wszystkie te trudności prowadzą do bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego. Wzrasta liczba rodzin niepełnych. Rodziny stają się niewydolne wychowawczo. Od lat nie maleje liczba rodzin wielodzietnych, choć właśnie w tych rodzinach najtrudniej jest zaspokoić większość potrzeb życiowych. Zwrócić należy uwagę na to, że w większości rodzin żaden z powodów trudnej sytuacji życiowej nie występuje pojedynczo. Problemy nawarstwiają się i występują w postaci skumulowanej. Jeden problem pociąga za sobą drugi, tworzą krąg, który dla większości osób jest kręgiem zamkniętym i trudno znaleźć jest punkt wyjścia.

Występowanie powyższych problemów w rodzinach prowadzić może do zaburzenia jej prawidłowego funkcjonowania, dlatego tak niezbędne jest zapewnienie dostępu do kompleksowych usług i realizowanie działań na rzecz wsparcia dziecka i rodziny.

Tabela 4. Najczęstsze powody przyznawania pomocy społecznej w MOPS w Rypinie w latach 2017-2018

Lp.	Powody	2017		2018	
		Liczba rodzin	Liczba osób w rodz.	Liczba rodzin	Liczba osób w rodz.
1.	Ubóstwo	520	1269	471	1078
2.	Bezrobocie	507	1400	471	1258
3.	Niepełnosprawność	300	617	273	551
4.	Długotrwała lub ciężka choroba	191	383	227	458
5.	Alkoholizm	108	207	96	169
6.	Narkomania	4	4	6	8
7.	Potrzeba ochrony macierzyństwa	66	271	60	242
8.	Przemoc w rodzinie	5	25	5	22
9.	Sytuacja kryzysowa			1	6
10.	Bezdomność	26	26	26	28
11.	Zdarzenie losowe	1	4	3	7
12.	Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych-rodzina wielodzietna	41	255	39	232
13.	Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych-rodzina niepełna	141	422	127	384
14.	Bezradność w sprawach opiekuńczo	4	18	5	21

	wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego				
15	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	7	11	12	15

Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej zamieszkujące Gminę Miasta Rypin mają możliwość skorzystania z bezpłatnego poradnictwa psychologicznego oraz prawnego prowadzonego w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Rypinie.

Na przestrzeni lat 2017 - 2018 liczba udzielonych porad kształtowała się następująco:

Tabela 5. Liczba udzielonych porad w MOPS w Rypinie w latach 2017-2018

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba udzielonych porad	
		2017	2018
1.	Poradnictwo psychologiczne	73	77
2.	Poradnictwo prawne	146	146

Rodziny miały też możliwość wziąć udział w projekcie „Rodzina w centrum” realizowanym przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rypinie. Program miał na celu zwiększenie dostępu do usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej poprzez zbudowanie jednego zintegrowanego systemu pomocy dla rodzin, a także rozwój rodzinnej pieczy zastępczej oraz wzmocnienie kompetencji rodzicielskich i kompensowanie braków u dzieci. Z terenu Miasta Rypin w projekcie wzięło udział: w 2017r. 61 osób, w 2018r. 55 osób.

Ważnym instrumentem polityki edukacyjnej i integracyjnej oraz wyrównywania szans rozwojowych jest edukacja przedszkolna. Dla dzieci, których rozwój przebiega nieharmonijnie lub z opóźnieniem, wychowanie przedszkolne jest szansą na wczesne wspieranie rozwoju w sferze poznawczej, funkcjonalnej i społecznej. W roku szkolnym 2017/2018 na terenie Gminy Miasta Rypin funkcjonowało łącznie 7 placówek szkolnych oraz 3 przedszkola

prowadzone przez organy samorządu terytorialnego (miasto i powiat) oraz 1 niepubliczne przedszkole. Pieczę i nadzór nad w/w placówkami sprawuje Miejski Zespół Obsługi Oświaty z siedzibą w Urzędzie Miasta Rypin. W roku 2017 z pomocy w formie stypendium szkolnego skorzystało 235 dzieci.

Tabela 6. Wykaz placówek szkolnych na terenie Gminy Miasta Rypin

Lp.	Typ szkoły	Liczba uczniów
Przedszkola publiczne		
1.	Przedszkole Miejskie Nr 1	167
2.	Przedszkole Miejskie Nr 2	246
3.	Przedszkole Miejskie Nr 3 „Niezapominajka”	146
Przedszkole niepubliczne		
1.	Niepubliczne Przedszkole „Chatka Puchatka”	61
Placówki szkolne		
1.	SP Nr 1	503
2.	SP Nr 3	585
3.	Gimnazjum im. J. Wybickiego	369
4.	Liceum Plastyczne	60
5.	ZS Nr 1:	
	• Gimnazjum	98
	• Liceum ogólnokształcące	327
	• Liceum ogólnokształcące dla dorosłych	32
6.	ZS Nr 2:	
	• Branżowa szkoła 1szego stopnia	85
	• Liceum ogólnokształcące dla dorosłych	65
	• Szkoła policealna	43
	• Technikum	531
	• ZSZ	174

7.	ZS Nr 3: <ul style="list-style-type: none"> • Technikum • Liceum ogólnokształcące dla dorosłych 	306 20
8.	ZS Nr 5: <ul style="list-style-type: none"> • Gimnazjum • Szkoła Muzyczna • Szkoła Podstawowa • ZSZ • Przedszkole • Szkoła branżowa 1 stopnia • Przesposobienie do zawodu 	24 83 38 8 7 5 23

Podstawową formą wsparcia w kryzysach szkolnych, rówieśniczych i osobistych dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych są świetlice środowiskowe. Dzieci otoczone opieką wychowawców w godzinach popołudniowych mają zapewnione warunki do nauki, zabawy oraz twórczego spędzania wolnego czasu, a także posiłek. Uczestnikami zajęć są w większości dzieci z rodzin objętych pomocą społeczną. Na terenie Gminy Miasta Rypin funkcjonują 2 świetlice terapeutyczne, zlokalizowane przy ul. Podlesia 4 i ul. Kościuszki 10. Świetlice działają w strukturze organizacyjnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rypinie. Celem świetlic jest wspieranie rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, objęcie dzieci działaniami wychowawczymi, opiekuńczymi, terapeutycznymi i edukacyjnymi, zmierzającymi do zaspokojenia niezbędnych potrzeb dzieci oraz zapobiegania sytuacjom wykluczenia społecznego przez ich integrację ze środowiskiem.

Dodatkowo wszystkie dzieci objęte wychowaniem i edukacją od szkoły podstawowej do szkoły ponadgimnazjalnej z rodzin, których dochód nie przekracza 150% kryterium dochodowego określonego ustawą o pomocy społecznej, mają możliwość korzystania z bezpłatnych posiłków w ramach programu rządowego „Pomoc państwa w zakresie żywienia” na lata 2014-2018. W 2018 r. z nieodpłatnych posiłków skorzystało 204 dzieci. W 2019 r. Program przyjął nazwę „Posiłek w szkole i w domu”. Zasady realizacji Programu nie uległy zmianie i jest on nadal realizowany na terenie Miasta Rypin.

W przypadku pojawienia się sytuacji, w której rodzice zostają trwale lub czasowo pozbawieni praw rodzicielskich lub władza ta została ograniczona, sąd postanawia o ustanowieniu nad dzieckiem opieki zastępczej i umieszczeniu poza rodziną biologiczną. W roku 2018 z terenu Gminy Miasta Rypin w pieczy zastępczej przebywało łącznie 17 dzieci w tym:

- instytucjonalna piecza zastępcza (placówka opiekuńczo - wychowawcza) - 6 dzieci
- rodziny spokrewnione - 2 dzieci
- niezawodowe rodziny zastępcze - 2 dzieci
- zawodowe rodziny zastępcze - 7 dzieci

Dzieci niepełnosprawne mające zaburzenia psychiczne wsparte są o dodatkową pomoc w postaci realizacji specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, wykonywanych przez specjalistów takich jak: pedagodzy, logopedzi, rehabilitanci i terapeuci. W roku 2018 ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi skorzystało 22 dzieci.

Kolejną formą dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych jest objęcie ich przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rypinie wsparciem asystenta rodziny.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rypinie w ramach realizacji tego zadania w przeciągu 2018 r. na podstawie umowy zlecenia (w różnych okresach czasowych) zatrudnił 3 asystentów rodziny, zaś od 1 lipca 2018 r. jednego asystenta w ramach umowy o pracę, na pełen etat.

Wszyscy zatrudnieni asystenci rodziny spełniają wymagania określone w ustawie, złożyli wymagane oświadczenia, a ich zakresy obowiązków zawierały wszystkie zadania wymienione w ustawie.

Zatrudnieni asystenci jednocześnie nie łączą obowiązków z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy i nie prowadzili postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę.

Asystenci rodzin objęli wsparciem łącznie 29 rodzin (w tym 65 dzieci) przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Asystent rodziny to rozwiązanie, które w założeniu ma pełnić inną rolę niż pracownik socjalny. Asystent ma być bliżej rodziny i jej problemów, a jego elastyczny, nienormowany czas pracy powinien być dostosowany do rytmu życia rodziny i jej realnych potrzeb.

Jego rola polega na niesieniu pomocy rodzinom dysfunkcyjnym, z małoletnimi dziećmi, w rozwiązywaniu problemów wychowawczych, socjalnych, w tym w prowadzeniu gospodarstwa domowego, planowaniu wydatków i innych obowiązkach rodzicielskich.

Asystent wspiera rodziny wychowujące dzieci, zagrożone wykluczeniem społecznym, poprzez zmianę stosunku osób w rodzinie do własnej sprawności, podniesienie ich samooceny, wzbudzenie wiary we własne siły, a także pomoc w wykonywaniu najprostszych czynności, składających się na proces prowadzenia gospodarstwa domowego. Nadrzędnym celem jego pracy jest pomoc rodzinie w zachowaniu jej integralności, przeciwdziałanie konieczności umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej, poprzez pomoc w osiągnięciu przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, umożliwiającej jej wychowywanie dzieci. Jego praca wspomaga rozwój kompetencji wszystkich członków rodziny – rodziców i dzieci, czemu sprzyja indywidualne podejście do rodziny i jej problemów.

Do zakresu czynności asystenta rodziny należy w szczególności:

- Opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym.
- Opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej.
- Udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego.
- Udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych.
- Udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych.
- Udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi.
- Wspieranie aktywności społecznej rodzin.
- Motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych.
- Udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej.

- Motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych.
- Udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych.
- Podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin.
- Prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci oraz realizacja zadań określonych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2016 r., poz. 1860).
- Prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną.
- Dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodzin.
- Monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną.
- Sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach.
- Współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny.
- Współpraca z zespołem interdyscyplinarnym i/lub grupą roboczą funkcjonującymi na terenie miasta Rypina oraz innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną.
- Udzielanie pomocy zgodnie z zasadami etyki zawodowej.
- Pobudzanie społecznej aktywności i inspirowanie działań samopomocowych w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób, rodzin, grup i środowisk społecznych.
- Współuczestniczenie w inspirowaniu, opracowaniu, wdrożeniu oraz rozwijaniu regionalnych i lokalnych programów pomocy społecznej ukierunkowanych na podniesienie jakości życia,
- Współpraca i współdziałanie z innymi specjalistami w celu przeciwdziałania i ograniczenia patologii i skutków negatywnych zjawisk społecznych.

PROBLEMY SPOŁECZNE WYSTĘPUJĄCE NA TERENIE GMINY MIASTA RYPIN

W Gminie Miasta Rypin możemy zaobserwować wiele problemów społecznych. Począwszy od ubóstwa i bezrobocia, niepełnosprawności i długotrwałej ciężkiej choroby, poprzez patologie, takie jak rodziny dysfunkcyjne, środki odurzające i przemoc.

UBÓSTWO

Na terenie Gminy Miasta Rypin dominującym problemem społecznym jest ubóstwo. Nie maleje liczba rodzin, które z powodu braku środków finansowych na zaspokojenie najpilniejszych potrzeb zwracają się o pomoc. Rozszerzanie się sfery ubóstwa stało się problemem skali masowej, obejmując niespodziewanie liczne kategorie ludności.

BEZROBOCIE

Bezrobocie jest kolejnym dominującym problemem społecznym, który w konsekwencji niesie za sobą szereg negatywnych skutków rozszerzających się na inne płaszczyzny życia ludzkiego. Należą do nich nie tylko spadek stopy życiowej ze względu na negatywne konsekwencje przekładające się wprost na budżet domowy, ale również takie zjawiska jak: poczucie bezradności, brak motywacji do kolejnych poszukiwań na rynku pracy, niskie poczucie własnej wartości oraz szerzenie się patologii.

Wszystkie te negatywne konsekwencje wpływają niewątpliwie na sferę emocji i przyczyniają się do częstszego sięgania po alkohol celem rozładowania negatywnych napięć, co niesie za sobą problemy alkoholowe a w przypadku kontynuowania tego typu zachowań dochodzi do uzależnienia.

RODZINA DYSFUNKCYJNA

Rodzina dysfunkcyjna jest to rodzina, która nie spełnia swych zadań względem dzieci. Rodziny te pozostają w opozycji do właściwości rodziny zdrowej. W takiej rodzinie na pierwszym miejscu zaspakajane są potrzeby rodziców a nie dzieci. Zaburzona jest również więź emocjonalna między członkami rodziny - są osoby ważniejsze, którym pozostali członkowie rodziny muszą się podporządkować. Atmosfera w rodzinie jest pełna napięcia, zasady są narzucane. Nie można wyrażać swoich uczuć, myśli, pragnień. Każda rodzina dysfunkcyjna naraża dziecko na szereg negatywnych emocji. Niejednokrotnie dzieci w takich

rodzinach odbierane są jako balast dla rodziców ograniczający ich swobodę. Wobec dzieci stosowane są surowe kary, nieadekwatne do stopnia przewinienia.

W rodzinie dysfunkcyjnej często występują sytuacje, gdzie:

- 1) jedno bądź oboje rodziców uzależniło się od alkoholu,
- 2) jedno bądź oboje rodziców stosuje przemoc emocjonalną (szantaż, zastraszanie itp.) wobec członków rodziny,
- 3) jedno bądź oboje rodziców bije, maltretuje fizycznie kogokolwiek z członków rodziny (przemoc fizyczna),
- 4) występuje przewlekła choroba, a osoba chora wini za swój stan zdrowia pozostałych członków rodziny i stawia siebie w centrum uwagi.

Czynniki dysfunkcyjne, które negatywnie wpływają na funkcjonowanie rodziny nakładają na szeroko rozumianą kadre pomocy społecznej stosowania pracy socjalnej ukierunkowanej na zmiany negatywnych zachowań i poszukiwaniu rozwiązań trudnej sytuacji życiowej. W sytuacjach kryzysowych, gdy rodzina nie jest w stanie poradzić sobie z problemami zachodzi konieczność udzielenia jej pomocy, m. in. poprzez stworzenie sprawnie funkcjonującego systemu poradnictwa specjalistycznego.

Mówiąc o rodzinie musimy spojrzeć na nią szerzej, nie ograniczając się tylko do tzw. rodzin dysfunkcyjnych. W obecnej sytuacji demograficznej naszego kraju (starzenie się społeczeństwa) należy podjąć wszelkie działania promujące rodzicielstwo. Jednym z takich działań naszego państwa jest ustanowienie rządowego programu dla rodzin wielodzietnych.

W ramach tego programu funkcjonuje Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny, która przysługuje rodzinom z przynajmniej trójką dzieci, niezależnie od dochodu. Karta jest wydawana bezpłatnie, każdemu członkowi rodziny. Rodzice mogą korzystać z karty dożywotnio, dzieci - do 18-go roku życia lub do ukończenia nauki, maksymalnie do osiągnięcia 25 lat. Dzieci legitymujące się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności na czas jego trwania. Karta Dużej Rodziny oferuje system zniżek oraz dodatkowych uprawnień, przez instytucje, które podjęły współpracę w tym zakresie.

Tablala 7. Zestawienie ilościowe Karty Dużej Rodziny w latach 2017 - 2018

KARTA DUŻEJ RODZINY		
Wyszczególnienie	2017	2018
Liczba rodzin	20	21
Liczba osób	85	95
Rodzice	32	32
Dzieci	53	63

W roku 2017 wydano 87 kart, natomiast w 2018 roku 97 kart.

UZALEŻNIENIA - ALKOHOLIZM I NARKOMANIA

Należy wspomnieć, że rodziny, w których występuje problem alkoholowy zwykle charakteryzuje niższy status socjoekonomiczny, ograniczone możliwości związane z wykształceniem czy podjęciem pracy. Ta grupa rodzin szczególnie narażona jest na występowanie przemocy, aczkolwiek to zjawisko dotyczy nie tylko rodzin dysfunkcyjnych, ale i tych dobrze sytuowanych, w których na pozór nie występują problemy.

Aktem prawnym na terenie Gminy Miasta Rypin, na podstawie, którego prowadzona jest realizacja wskazanych działań zgodnie z kierunkami zawartymi w w/w ustawach jest *Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na terenie Gminy Miasta Rypin* uchwalany corocznie przez Radę Miasta.

PRZEMOC W RODZINIE

Problem przemocy dotyka rodziny zamieszkujące na terenie miasta Rypin niezależnie od wykształcenia, statusu ekonomicznego czy też wykonywanego zawodu. Dlatego tak trudne jest podejmowanie działań mających na celu zdiagnozowanie problemu, jak również tych, które mają na celu zatrzymanie przemocy. Dodatkowym utrudnieniem w realizacji zadań jest brak współpracy rodzin w zakresie przezwyciężenia kryzysu, a także problem uzależnienia od alkoholu. Rodziny dotknięte przemocą otrzymują pomoc i wsparcie w ramach prac grup roboczych Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie. To na spotkaniach grupy roboczej przedstawiciele: policji, oświaty, ośrodka pomocy społecznej, służby zdrowia, organizacji pozarządowych, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych wspólnie z osobą, która jest dotknięta przemocą w rodzinie opracowują

indywidualny plan pomocy. Działania podejmowane są także wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ ORAZ DŁUGOTRWALA I CIĘŻKA CHOROBA

Jako główny czynnik powodujący problemy związane z chorobami i wynikłą z tego niepełnosprawnością należy zaliczyć:

- zły stan zdrowia,
- ubóstwo (brak środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych),
- zbyt mały i trudny dostęp do rehabilitacji, długi okres oczekiwania,
- małe nakłady na profilaktykę zdrowia,
- brak zachowań prozdrowotnych.

Przewlekła choroba i niepełnosprawność stawiają człowieka w nowej sytuacji, zmieniającej aspekty jego wcześniejszego funkcjonowania. Pojęcie niepełnosprawności i przewlekłej choroby nie są całkowicie jednoznaczne ani też od siebie oddzielone. Człowiek stając się osobą niepełnosprawną nie traci żadnego ze swych praw ludzkich. Akceptacja własnego inwalidztwa jest mechanizmem psychologicznym i dokonuje się stopniowo, ale jest konieczna do prawidłowego funkcjonowania w środowisku, do realizacji zamierzonych planów życiowych, zawodowych, do spełnienia się w określonych rolach społecznych. Głównym celem strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy jest kształtowanie społeczeństwa otwartego na wszystkie potrzeby społeczne.

CELE PROGRAMU

Cel główny:

Rozwój zintegrowanego i kompleksowego systemu wsparcia rodziny na terenie Gminy Miasta Rypin

Cele szczegółowe:

- Diagnozowanie i monitoring skali potrzeb i problemów rodzin.
- Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.
- Tworzenie warunków sprzyjających umacnianiu instytucji rodziny i jej integracji.
- Wsparcie w rozwijaniu umiejętności opiekuńczo – wychowawczych.
- Podniesienie świadomości w zakresie planowania i funkcjonowania rodziny.
- Uwrażliwianie i aktywizowanie środowiska lokalnego na potrzeby dzieci i rodzin dysfunkcyjnych.
- Współpraca z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz dziecka.

ZADANIA W ZAKRESIE WSPIERANIA RODZINY

L.P.	Zadanie	Wskaźnik realizacji zadania
1.	Informowanie o miejscach pomocy oraz umożliwienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego (prawnego, psychologicznego, pedagogicznego).	- liczba i rodzaj miejsc poradnictwa specjalistycznego - liczba osób i udzielonych porad
2.	Współpraca z kuratorami sądowymi, policją, placówkami oświatowymi i zdrowotnymi, w celu wypracowania wspólnych działań profilaktycznych.	- liczba podjętych interwencji
3.	Podnoszenie kompetencji rodzin w zakresie pełnienia prawidłowych funkcji opiekuńczo – wychowawczych, poprzez organizowanie szkoleń, warsztatów, konsultacji i poradnictwa oraz udostępnianie literatury fachowej.	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba rodzin objętych działaniami
4.	Monitorowanie środowisk zagrożonych uzależnieniami, motywowanie do podjęcia terapii przez rodziców.	- liczba rodzin objętych monitorowaniem
5.	Monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem, w tym niewydolnych wychowawczo, w których występują problemy przemocy, uzależnień lub długotrwała choroba.	- liczba rodzin i dzieci objętych monitoringiem oraz procedurami
6.	Umożliwienie funkcjonowania na terenie gminy rodzin wspierających.	- liczba rodzin wspierających
7.	Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych pomocy asystenta rodziny.	- liczba rodzin, którym przydzielono asystenta
8.	Zapewnienie pomocy finansowej oraz rzeczowej.	- liczba i formy pomocy - liczba rodzin objętych pomocą
9.	Objęcie dożywianiem wszystkich wymagających tego dzieci	- liczba dzieci korzystających z posiłków

10.	Zapewnienie środków na pobyt dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej, placówce opiekuńczo – terapeutycznej, interwencyjnym ośrodku pro adopcyjnym.	<ul style="list-style-type: none"> - liczba dzieci znajdujących się w poszczególnych ośrodkach - wysokość środków przeznaczonych na pokrycie kosztów pobytu dzieci w placówkach
11.	Organizacja usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi dla rodzin wychowujących dzieci niepełnosprawne.	- liczba rodzin objętych pomocą

ODBIORCY, OCZEKIWANE REZULTATY I REALIZACJA PROGRAMU I FINANSOWANIE

ODBIORCY:

Gminny Program Wspierania Rodziny skierowany jest przede wszystkim do rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, jak również do przedstawicieli instytucji oraz służb pracujących na rzecz dziecka i rodziny.

REZULTATY:

- podniesienie poziomu i rozwój profesjonalnych form pomocy rodzinie,
- poprawa funkcjonowania rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- konsolidacja działań różnych instytucji i organizacji,
- pozostawienie dzieci w miejscu zamieszkania,
- reintegracja rodziny biologicznej poprzez powrót dziecka do rodziny.

REALIZACJA:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rypinie udziela pomocy osobom i rodzinom w następujących formach:

- pomoc społeczna:
  - świadczenia pieniężne (zasiłki stałe, okresowe, celowe i specjalne celowe),
  - świadczenia niepieniężne (zakup posiłku, schronienie, potwierdzenie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej, praca socjalna, usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi, udział w programach z zakresu integracji społecznej),
- wykonywanie prac społecznie użytecznych,
- pomoc osobom uzależnionym od alkoholu (działalność Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych),
- pomoc ofiarom i sprawcom przemocy (działalność Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie),
- poradnictwo specjalistyczne (prawne, psychologiczne),
- pomoc asystenta rodziny.

Program realizuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rypinie przy udziale:

- Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- Komendy Powiatowej Policji,
- Sądu Rejonowego,
- Placówek oświatowych,
- Placówek służby zdrowia,
- Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Rypinie,
- Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Rypinie,
- Powiatowego Urzędu Pracy w Rypinie,
- Organizacji pozarządowych i innych podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie,
- Parafii z terenu Miasta Rypin,
- Środowiskowego Dom Samopomocy dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi w Rypinie,
- Domu Dziecka im. Janusza Korczaka w Rypinie,
- Warsztatów Terapii Zajęciowej „Nadzieja” w Rypinie,
- Świetlic terapeutycznych,
- Punktu informacyjno - konsultacyjny dla osób z problemem alkoholowym i ich rodzin w Rypinie
- Klubu Abstynenta „Krokus” w Rypinie,
- Mieszkania Interwencji Kryzysowej.

Wszystkie wymienione wyżej instytucje i organizacje współpracują ze sobą, powiadamiając się wzajemnie o problemach w rodzinie i podejmują wspólne działania.

FINANSOWANIE

Finansowanie 3 – letniego Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2019 – 2021 odbywać się będzie w ramach środków budżetu Gminy Miasta Rypin, dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

MONITOROWANIE

Za monitoring Gminnego Programu wspierania Rodziny odpowiedzialny jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rypinie. Na podstawie danych własnych oraz z informacji pozyskanych od podmiotów podejmujących poszczególne zadania, realizator będzie składać sprawozdania Radzie Miasta w terminie do 31 marca każdego roku. Monitoring posłuży do kontroli postępów realizacji założonych celów oceny zaangażowania realizatorów poszczególnych działań oraz weryfikacji środków i źródeł finansowania wykorzystywanych do ich realizacji. Bieżące monitorowanie Programu pozwoli również na szybką reakcję w przypadku, gdy wstępne założenia okażą się mało efektywne lub gdy pojawią się rozbieżności pomiędzy założeniami a rezultatami. Umożliwi modyfikowanie działań dotychczasowych oraz planowanie dalszych działań na rzecz rodzin w Gminie Miasta Rypin.

PODSUMOWANIE

Celem głównym Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest rozwój zintegrowanego i kompleksowego systemu wsparcia rodziny na terenie Gminy Miasta Rypin.

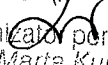
Cel ten realizowany będzie poprzez szereg działań, w tym pracę z rodziną oraz pomoc w opiece i wychowaniu dziecka.

Program realizowany będzie w latach 2019 - 2021, a jego efekty zależą będą od współpracy instytucji i organizacji zaangażowanych w realizację działań oraz od posiadanych i pozyskiwanych środków finansowych.

Działania podejmowane w ramach Programu przyczynią się do poprawy funkcjonowania rodzin z terenu Gminy Miasta Rypin, zwiększenia ich dostępu do usług społecznych oraz zapewnienia kompleksowej pomocy dziecku i rodzinie.

**Przewodniczący
Rady Miasta Rypin**

mgr Sławomir Malinowski

Przygotowała:

Kierownik Miejskiego Ośrodka
Pomocy Społecznej w Rypinie

organizator pomocy społecznej
mgr Marta Kubas-Trędewicz